

TEMA MED VARIATIONER

Frokostkoncert i Kantine 4, Syddansk Universitet i Odense

KL. 12:00-13:00 torsdag den 23. september

MORTEN HEIDE

Pianist

PROGRAM

Italienske variationer i a-mol
Andante og variationer i f-mol
Tema med variationer

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Joseph Haydn (1732-1809)
Franz Schubert (1797-1828)

Et *tema* er inden for musikken en musikalsk tanke, der – selv om den ikke fremtræder i nogen afsluttet eller afrundet form – dog rummer så meget indhold, at den har en egen selvstændig karakter og er i stand til at opfattes for sig og derved kan efterlade et vist samlet indtryk.

Betegnelsen *tema* anvendes også om en mere sammensat musikalsk sætning, der tjener som udgangspunkt for en videre udarbejdelse i større former (sonate, arie, osv.), og endelig om et fuldt afsluttet mindre musikstykke, som danner grundlaget for forskellige selvstændige omformninger eller *variationer*. Netop *variationsformen* er et af de vigtigste formprincipper i musikhistorien, og den kendes allerede i 1500-tallet. Et variationsstykke udgøres normalt af et første afsnit, temaet, som efterfølgende varieres et antal gange. Dette kan gøres på mange forskellige måder, f.eks. harmonisk, melodisk eller rytmisk. Ved frokostkoncerten har jeg valgt at spille eksempler på variationsformer af tre forskellige komponister: Bach, Haydn og Schubert.

Johann Sebastian Bachs "Italienske variationer" eller mere nøjagtigt: "Aria Variata alla maniera italiana BWV 989 i a-mol" blev komponeret mellem 1700-1710. I modsætning til Bachs langt mere kendte "Goldberg-variationer" er hans "Italienske variationer" mindre kendte, man tør næsten sige oversete, men ikke mindre spændende at lytte til. Først præsenteres temaet i form af en arie (en lyrisk ekspressiv melodi, der som regel, men ikke altid, udføres af en sanger). Dernæst følger 10 variationer, hvor temaet varieres melodisk, men hele tiden over det samme harmoniske skelet. I den 10. variation vender Bach tilbage til den indledende arie og laver en variation, der med et par små ændringer i det harmoniske og melodiske ellers til forveksling kunne lyde som selve det indledende tema.

Joseph Haydns "Variationer i f-mol" fra 1793 er en såkaldt dobbeltvariation, en variationsform, som Haydn var den førende eksponent for. Det er variationer af to forskellige temaer, der ofte er dur- og mol-versioner af hinanden. Således også her, hvor man først hører et tema i mol, dernæst et tema i dur, før variationerne følger. Værkets dramatisk yderst effektfuldt iscenesatte og meget originale disposition har givet anledning til følgende fortolkning: Temaet i mol beskriver en dialog imellem ægteparret Haydn, som fra variation til variation bliver stadig mere livlig og bebrejdende. Den ægteskabelige uoverensstemmelse drejer sig om Barbara von Ployer (dur-temaet), i hvem fru Haydn så en rivalinde. Mens fru Haydn bliver mere og mere fortørnet, bliver frøken Ployer skildret mere og mere koket og elskelig. Den oprindelige ro vender tilsyneladende tilbage i reprisen. Men så, umotiveret, som efter en tankeløs ytring, eskalerer situationen pludselig. Et ord tager det næste. Spændingen udløses (ved nogle kraftige akkordanslag) i et vredesudbrud, ved hvilket pjalterne rives itu og flyver om ørerne på de to ægtefolk. Til slut er der kun skår i glæden og mismod tilbage.

I dag regnes en sådan gang musikalsk hermeneutik som meningsløs, ofte sågar tåbelig, men tidligere var den slags betragtninger og fortolkninger fuldstændig gængs.

Franz Schubert skrev otte *Impromptus*, som udgør den vigtigste del af hans énsatsede klaverstykker. Sidste værk i programmet er hans syvende *Impromptu* i B-dur fra 1827, som også er et tema med fem variationer. Her genbruger Schubert temaet fra hans egen overture til skuespillet *Rosamunde* fra 1823. Ordet "Impromptu" giver associationer i retning af det improviserede, men alle Schuberts *impromptus* er ikke blot umiddelbart indtagende, de er omhyggeligt gennemarbejdede i satsteknisk henseende.

MORTEN HEIDE

Pianist

Morten Heides musikalske profil er kendetegnet ved et højt aktivitetsniveau og en alsidig og holistisk tilgang til musikken. Han deler sit professionelle virke mellem at spille koncerter, undervise i klaver og dirigere. Han er aktiv som pianist i mange forskellige sammenhænge, både som solist, akkompagnatør, repetitør og kammermusiker. Han er dirigent for Kolding Kammerkor og assisterer som dirigent for Alice Granum i Filharmonisk Kor, Odense. Desuden beskæftiger Morten Heide sig lidenskabeligt med undervisning af såvel begyndere som øvede pianister.

Morten Heide tog i 2006 diplomeksamen i klaver fra Musiker-Performerlinien ved Det fynske Musikkonservatorium. Han har studeret hos bl.a. Rosalind Bevan, John Damgaard, Christina Bjørkøe og Erik Kaltoft, hos sidstnævnte to også på solistklassen. I løbet af studietiden studerede Morten Heide et år i Hamborg ved Hochschule für Musik und Theater hos Volker Banfi og Mirian Migdal. Parallelt med sit nu afsluttede studie i solistklassen er Morten også i gang med en toårig kandidat i klassisk kor- og ensembleledelse ved det, der nu hedder Syddansk Musikkonservatorium og Skuespillerskole.

Som pianist har Morten Heide givet koncerter i Danmark, Norge, Tyskland, Frankrig, Italien, Island og Mexico. I august 2006 havde Morten sin debut som klaversolist med Odense Symfoniorkester under ledelse af Mei-Ann Chen i en meget succesfuld og rost dansk uropførelse af den mexicanske komponist Manuel Ponces "Concierto Romántico" for klaver og orkester. Igennem studieårene på konservatoriet har Morten været en engageret pianist i Musikhøsts årlige sinfonietta, hvor opførelsen af ofte krævende ny musik har været ensembles formål.

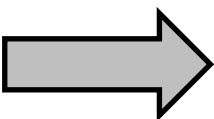
Fleere store legater har givet Morten Heide lejlighed til at deltage i mesterkurser, bl.a. hos den argentinske pianist Mirta Herrera, den israelske pianist Alan Sternfeld og de franske pianister Pierre-Laurent Aimard, Roger Muraro og Yvonne Loriod-Messiaen. Hos sidstnævnte tre med fokus på fortolkning af Olivier Messiaens klavermusik, en komponist, hvis musik står Morten meget nær, og hvis enorme og krævende klaverværk "Tyve betragtninger over Jesusbarnet" Morten Heide opførte ved flere lejligheder i 2008 i anledning af 100-året for Messiaens fødsel. En komplet indspilning af dette værk er planlagt til 2011.

Det er en fornøjelse for personalet i Kantine 4 og forskningsprogrammet på SDU/Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier (IFPR) *The Aesthetics of Music and Sound* at kunne præsentere dagens frokostkoncert – *TEMA MED VARIATIONER* - med Morten Heide. Det er én af de mange aktiviteter, der har fundet sted gennem årene i samspil mellem udøvende musikere fra konservatoriemiljøerne i Odense og Esbjerg og forskere og studerende fra Syddansk Universitet, hvor begge har kunnet mødes og berige hinandens interesseområder inden for blandt andet NTSMB: *Netværk for Tværvideenskabelige Studier af Musik og Betydning* www.ntsmb.dk; NNIMIPA: *Nordic Network for the Integration of Music Informatics, Performance and Aesthetics* www.nnimipa.org; og forskningsprogrammet på SDU/IFPR *The Aesthetics of Music and Sound* www.soundmusicresearch.org.

Vi håber, at I nyder dagens koncert, og at I vil holde et vågent øje med kommende aktiviteter i resten af efterårssemestret.

Jane Bonne og Carsten Sjødahl på vegne af personalet i Kantine 4

Cynthia M. Grund på vegne af *The Aesthetics of Music and Sound* www.soundmusicresearch.org.

I dag, den 23. september, kl. 15-17 i U73 er I også velkomne til en gæsteforelæsning i serien *Topics in the Aesthetics of Music and Sound: Computer-Assisted Creativity: Help or Hindrance to the Composer?* med Dr. Barry Eaglestone, Senior Lecturer, U of Sheffield, UK (Retired). Velmødt! Cynthia